

Göteborgs Stad
Stadsledningskontoret
Diarienummer 0606/17

Stockholm 2018-03-05

Remissvar ”Utredning gällande avgränsningar, krav samt ekonomisk ersättning – valfrihetssystem enligt LOV, daglig verksamhet enligt LSS” (Diarienummer 0606/17)

Branschorganisationen Svenska Vård lämnar nedanstående remissvar avseende utredning med förslag till organisation och ekonomisk ersättningsmodell vid införande av valfrihetssystem enligt LOV inom daglig verksamhet.

Övergripande syn

Svenska Vård och våra medlemsföretag har det verksamhetsnära perspektivet som ledstjärna. Det initiativ som Göteborgs Stad tagit avseende att införa ett valfrihetssystem enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV) är något som vi välkomnar då det stärker den enskilde individens egenmakt och bidrar till ökad mångfald. För oss är det självklart att alltid sätta den enskilde vård- och omsorgstagaren i centrum och arbeta för stärkt kvalitet, ökad valfrihet och samhällsnytta.

Vi anser dock att det finns skäl att belysa ett antal delar i utredningen där det finns utmaningar att hantera för Göteborgs Stad i det fall införandet av valfrihetssystemet ska ge önskad effekt.

Grundprinciper för ett valfrihetssystem

Vi vill understryka vikten av att Göteborgs Stad som upphandlande myndighet värnar de EU-rättsliga grundprinciperna för offentlig upphandling. Inte minst gäller det principen att behandla samtliga utförare på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt att upphandlingen genomförs på ett öppet och transparent sätt. Till detta fogas ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

Olika typer av utförare

Vi anser att det är glädjande att Göteborgs Stad slagit fast att staden ska främja möjligheterna för små- och medelstora företags att delta i upphandlingar samt att de samlade kraven ska bedömas utifrån dess påverkan på en mångfald av utförare.

Förändring av beslutat förfrågningsunderlag

När det gäller eventuella revideringar av den ersättning som utbetalas inom ramen för det aktuella valfrihetssystemet är det viktigt att information till utförare sker i god tid, att villkoren ändras i samma utsträckning för samtliga utförare och vilka konsekvenser som uppstår i det fall en utförare inte accepterar en villkorsändring. I grunden handlar det om konkurrensneutralitet och utförarnas möjlighet att konkurrera på lika villkor.

Organisation, HR och krav på tjänstens utförande

I utredningen förordar stadsledningskontoret att valfrihetssystemet omfattar daglig verksamhet inom Göteborgs Stad. Frågan som uppstår är hur tidigare upphandlade avtal som ligger utanför Göteborg och som därmed inte har möjlighet att ingå i valfrihetssystemet hanteras? För Svenska Vårds medlemsföretag är det av stor vikt att detta tydliggörs.

Definition LSS-tillstånd daglig verksamhet

Vi anser att det är problematiskt att utredningen förordar att utförarens IVO-tillstånd ska vara det som definierar kapacitetstaket avseende antal personer/platser. Det bör istället vara brukarens behov och den kvalitet som utföraren tillhandahåller som står i centrum. Då är det rimligt att utförare ges möjlighet att bestämma den egna verksamhetens kapacitetstak och därmed hur många av platserna som är tillgängliga på respektive enhet och respektive verksamhetsinriktning. Det bör även vara möjligt för utföraren att inom samma enhet ha flera olika grupper utifrån inriktning. Till exempel 3 platser med en viss inriktning och 4 platser med en annan inriktning på samma enhet. Sedan ska det inom ramen för valfrihetssystemet ske uppföljning utifrån tydliga kvalitetskriterier.

Kommande behov

Vi vill understryka det som belyses i utredningen när det gäller ökningen av unga personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och de nya krav som då uppstår samt bristen på platser för personer med exempelvis autism. Här kan privata utförare bidra. Det kräver emellertid att valfrihetssystemet utformas så att det främjar en mångfald av aktörer och fördjupad samverkan till gagn för den enskilde vård- och omsorgstagaren.

Utförarperspektivet privata utförare

Införandet av valfrihetssystem enligt LOV inom daglig verksamhet kommer att ge brukarna möjlighet till ökad delaktighet och stärkt medbestämmande. Rätt hanterat kan valfrihetssystemet bidra till kvalitetskonkurrens och innovation. Det fordrar dock att systemet utformas med utgångspunkt i kvalitet och konkurrensneutralitet. I detta ingår att den ekonomiska ersättning som ges är rimlig i förhållande till de insatser som erbjuds samt att ersättningsmodellen möjliggör lika villkor för alla utförare. Oavsett driftsform.

Kompetenskrav för den som är ansvarig för den dagliga driften

I utredningen förordar stadsledningskontoret att den som är ansvarig för den dagliga driften ska inlämna CV till Göteborgs Stad inklusive dokumentation av relevant utbildning, yrkeserfarenhet, anställningstid, examensbevis etc. Vår uppfattning är att detta endast leder till ökad administrativ börda då verksamheter som har tillstånd från IVO redan inlämnat dylika uppgifter och därmed bör anses ha uppfyllt kravet. Detsamma gäller skrivningen där stadsledningskontoret föreslår att Göteborgs Stad ska godkänna ersättare för den chef som fanns vid kontraktsskrivandet. Även i detta fall bör IVO:s bedömning vara tillräcklig för de verksamheter som har tillstånd.

Omsorgspersonalens kompetens

Stadsledningskontoret förordar att 90% av medarbetarna ska ha fullgjord omvårdnadsutbildning. Samtidigt belyser utredningen den problematik som rapporterats från stadsdelsförvaltningarna beträffande tilltagande svårigheter att rekrytera medarbetare med efterfrågad kompetens. Frågan som uppstår är om det över tid rimligt att upprätthålla gränsen på 90%? Vi anser det att vore klokt att ha en mer flexibel syn på omsorgspersonalens kompetens och istället se till vilken kvalitet som den samlade verksamheten tillhandahåller. I det fall gränsen på 90% ska finnas med som krav i valfrihetssystemet bör även staden uppfyller detta i de egna enheterna för konkurrensneutralitet.

Utbildning

I utredningen slås fast att den som ska arbeta med stöd, service eller omsorg till personer med funktionsnedsättning kan uppnå kunskaper och förmågor i enlighet med Socialstyrelsens allmänna råd genom godkända kurser om 1 100 poäng i de programgemensamma ämnena i vård- och

omsorgsprogrammet samt 100 poäng i friskvård och hälsa, 100 poäng i socialpedagogik och 100 poäng i specialpedagogik 2 inom programfördjupning för yrkesutgång funktionshinderområdet. Vi anser därför att det är viktigt att Göteborgs Stad tydliggör hur man ser på individer som har en äldre 2-årig undersköterskeutbildning. Är en sådan utbildning tillämplar inom valfrihetssystemet?

Verksamhetens innehåll och möjlighet till inriktning

Stadsledningskontoret förordar att verksamheten ska, på kortare eller längre sikt, utveckla den enskildes möjlighet till arbete. Det är en lovvärd hållning men vi anser att det bör tydliggöras av socialsekreteraren om det ska ingå i uppdraget kring den enskilde. Idag finns en stor andel brukare som står långt ifrån den öppna arbetsmarknaden trots stöd i form av till exempel lönebidrag.

Praktikplatser och samverkan med gymnasiesärskolan

I utredningen föreslås att utföraren ska vara skyldig att ta emot praktikanter och att ersättning för detta inte utgår. Vi förutsätter att Göteborgs Stad tillgodoser att eleven har med sig stödpersonal från skolan. Därtill anser vi att en förutsättning för att utförarna ska vara skyldig att ta emot en praktikant är att vi efter avslutad skola kan erbjuda plats.

Hälso- och sjukvård

Vi delar stadsledningskontorets bedömning när det gäller att ansvaret för hälso- och sjukvård ska ligga i Göteborgs Stads sjukvårdsverksamhet inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård. Det är en klok hantering som bidrar till högre kontinuitet och därigenom god kvalitet. Oavsett utförare.

Resor till och från daglig verksamhet

Vi ser en risk för minskad kvalitet i det fall ansvaret för resorna samlas i en organisation under Trafiknämnden som stadsledningskontoret förordar. En rad brukare har även särskilda behov som kräver lösningar utifrån den enskildes förutsättningar. Utredningen pekar själv på ökad risk för olika chaufförer, bristande kunskap om funktionsvariationer och minskad kontinuitet. Till detta ska fogas att kostnaden för stödassistenter som behöver åka med som ledsagare riskerar att fördyra resorna.

Kommunikation

Vi anser att det i det fall tolk behöver anlitas av utföraren ska det rendera särskild ersättning inom ramen för valfrihetssystemet då det kan innebära en betydande tilläggskostnad som är svårt att förutse. Att utföraren ska verka för att det vid behov anställs medarbetare med kunskaper i finska bör enbart gälla myndighetsutövningen och ej de enskilda verksamheterna.

Ersättning till utförare per avtalad eller utförd tid

Vi delar stadsledningskontorets syn att ersättning till utföraren ska avse avtalad tid. Med andra ord det antal dagar som framgår av uppdraget från myndighet. Vi anser dock att de karensen som föreslås regleras i ersättningsmodellen avseende att oplanerad frånvaro ger ersättning de första 10 dagarna och därefter ingen ersättning är problematisk. Det svårt för utföraren att anpassa verksamheten med så kort varsel. Den korta omställningstiden medför även personalkostnader utan ekonomisk täckning och ersättning. En fråga som bör redas ut är hur långt i förväg ska den enskilde meddela frånvaro för att den ska klassas som planerad?

Ersättningsperiod

Vår uppfattning är att månadsersättning är det som bör användas. Det skapar tydlighet och minskar behovet av administrativa insatser.

Utgångspunkter för beräkning – ersättning per deltagarnivå

Stadsledningskontoret förordar att ersättningen i modellen ska bestämmas med utgångspunkt av den tid personen är i daglig verksamhet. I förslaget ingår heltid och två nivåer för deltid. Vi anser att spannet inom deltid 2 är för stort och förordar istället att det blir tre nivåer under deltid. Vår modell skulle innebära att deltid 2 omfattade 21-27 och deltid 3 omfattade 28-34 timmar per vecka. Ett annat alternativ skulle kunna vara att heltidsmättet gäller från 30 timmar per vecka om det är två deltidsnivåer. Brukares behov, till exempel de som bor hos förvärvsarbetande föräldrar, överstiger ofta 40 timmar per vecka. I dessa fall bör särskild ersättning utbetalas. I de fall där stödassistent medföljer vid resor utöver chaufför bör tiden ingå i daglig verksamhetstid.

Kapacitetstak, verksamhetsinriktning och behov

I utredningen framgår att stadsledningskontoret förordar att utföraren kan ange en specifik verksamhetsinriktning, att utföraren ska ta emot alla uppdrag, att utföraren skriftligen ska meddela då kapacitetstaket är nått samt att utföraren kan anmäla om att höja eller sänka sitt kapacitetstak maximalt två gånger per år. Vi vill istället se en annan lösning som är mer flexibel och som bidrar till kvalitetsutveckling. Vår uppfattning är att det är viktigt att utföraren ges möjlighet att definiera olika verksamhetsinriktningar inom samma verksamhet och vid ledig plats ange vilken inriktning som gäller för den specifika platsen. Därtill anser vi att det ska vara upp till utföraren att avgöra vilka uppdrag som ryms inom verksamheten, att det är utföraren som meddelar när det finns ledig plats och att det ska vara möjligt att höja eller sänka kapacitetstaket fyra gånger per år.

Kontraktstid

Svenska Vård delar stadsledningskontorets bedömning när det gäller att kontrakt tills vidare är att föredra. Det bidrar till kontinuitet och goda möjligheter till att bygga upp långvariga relationer mellan uppdragsgivaren och utförarna. Något som är till gagn för brukarna.

Val, icke-val och omval

I utredningen föreslås att bytestiden vid omval ska vara fyra veckor. Vi anser att en sådan ordning skulle leda till försämrad kvalitet. Det är inte möjligt att göra en överlämning eller ett mottagande med god kvalitet på fyra veckor. En uppsägningstid på 3 månader skulle ge verksamheten en rimlig chans att ställa om - inte minst ur ett arbetsrättsligt perspektiv.

Avslutning

Svenska Vård vill avslutningsvis understryka att vi finner det mycket positivt att Göteborgs Stad beslutat att införa ett valfrietssystem enligt LOV inom daglig verksamhet. Vi vill emellertid höja ett varningens finger för Stadsledningskontorets bedömning att ambitionen i modellen ska vara att den utformas 10 procent under nuvarande kostnadsnivå. Vår uppfattning är att en sådan hållning riskerar att underminera modellen och göra det svårt att leva upp till lagens intentioner om goda levnadsvillkor. Det vore olyckligt. Här finns det skäl för Göteborgs Stad och dess beslutsfattare att säkerställa att modellen har en solid ekonomisk finansiering som är hållbar över tid.

För Svenska Vård



Thomas af Bjur

Förbundsdirektör

thomas.afbjur@svenskavard.se

070-771 61 51